

DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Vegdirektoratet
Postboks 8142 Dep.
0033 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

18/1332-1

29. oktober 2018

Oppdrag om utredning – organisering av Statens vegvesen og trafikant- og kjøretøyområdet

Samferdselsdepartementet gir i dette brevet oppdrag til Vegdirektoratet om å utrede ny organisering av Statens vegvesen og særlige tema på trafikant- og kjøretøyområdet, med bakgrunn i omtale i Prop. 1 S (2018-2019) og føringer som er gitt i forbindelse med framlegg av budsjettet. Vi vil komme tilbake til eventuelle endringer/justeringer som følge av Stortingets behandling av Prop. 1 S (2018-2019).

Departementet ber om at utredning av ny organisering av Statens vegvesen oversendes departementet innen 15. januar 2019. Tidsfrist for utredning av tjenesteleveransemodell og -struktur på trafikant- og kjøretøyområdet må avklares nærmere i dialog mellom departementet og Vegdirektoratet. Departementet legger opp til tett dialog med Statens vegvesen underveis i arbeidet og vil i løpet av kort tid gjennomføre et innledende møte for nærmere avklaring av rammer og videre prosess.

Bakgrunn

Samferdselssektoren har de siste årene gjennomgått en rekke reformer, og omfattende prosesser som berører Statens vegvesen er i gang. Dette gjelder særlig områdegjennomgangen av Statens vegvesen og regionreformen med overføring av sams veiadministrasjon til fylkene.

Områdegjennomgangen er tredelt:

- vurdering av effektiviseringsprogrammet
- trafikant- og kjøretøyområdet
- støttefunksjoner.

Postadresse
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo
postmottak@sd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.sd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 904

Avdeling
Veg-, by- og
trafikksikkerhetsavdelingen

Saksbehandler
Ola Brattegard
22 24 83 11

Regjeringen satte i 2017 i gang en områdegjennomgang av Statens vegvesen. Områdegjennomgangen er gjennomført med støtte fra eksterne konsulenter. Prosjektet ble avsluttet første halvår 2018.

Effektiviseringsprogrammet har frem til nå omfattet interne ("påvirkbare") kostnader. Som omtalt i Prop. 1 S (2018-2019) skal programmet utvides til å omfatte hele etatens virksomhetsområde, slik at eksterne kostnader blir inkludert. Regjeringen har med bakgrunn i områdegjennomgangen som mål at Statens vegvesen skal redusere sine interne kostnader fra 11 700 mill. 2017-kr i 2017 til 10 000 mill. 2017-kr i 2023. Det blir nødvendig med omfattende tiltak for å ta ut potensialet. Ved overføring av sams veiadministrasjon til fylkene, vil oppfølging av områdegjennomgangen kun gjelde gjenværende statlig virksomhet. Departementet kommer tilbake til konsekvenser som overføringen av sams veiadministrasjon har for effektiviseringskrav og ev. konsekvenser for tempoet i oppfølgingen av områdegjennomgangen når det foreligger nærmere avklaringer.

Områdegjennomgangen vurderer en mulig ny tjenestestruktur på trafikant- og kjøretøyområdet og endret struktur/omfang på støttefunksjoner. Områdegjennomgangen peker på utfordringer i dagens styringsstruktur og anbefaler at organiseringen av etaten gjennomgås. Den eksterne konsulenten har anbefalt at trafikant- og kjøretøyområdet organiseres som en divisjon. Det vises til nærmere omtale nedenfor.

Stortinget ba våren 2017 gjennom anmodningsvedtak regjeringen sørge for at regional veiadministrasjon som har ansvaret for planlegging og drift av fylkesveiene, overføres fra Statens vegvesen til regionalt folkevalgt nivå. Statens vegvesen leverte rapporten "*Fra sams og samlings*" 15. mai 2018. Rapporten viser at Statens vegvesen brukte om lag 1 600 årsverk (tilsvarende om lag 1 650 stillinger) i 2017 til fylkesveioppgaver. Disse årsverkene er fordelt på over 4 000 ansatte.

Regjeringen har konkludert med at den delen av sams veiadministrasjon som gjelder fylkesveiene, i sin helhet overføres til fylkeskommunene, jf. omtale i Prop. 1 S (2018-2019). Oppgaver knyttet til sikkerhet og beredskap og ansvar for Nasjonal vegdatabank og veitrafikksentralene foreslås videreført som nasjonale oppgaver. For løpende driftskontrakter skal det etableres overgangsordninger.

Departementet legger til grunn at det vil være ansatte i Statens vegvesen som er direkte omfattet av reglene om virksomhetsoverdragelse etter arbeidsmiljøloven. For de fleste av de ansatte vil imidlertid ikke reglene om virksomhetsoverdragelse gjelde. Overføring av de ansatte dette gjelder, skal søkes løst gjennom dialog og avtale mellom Statens vegvesen og fylkeskommunene. Avtalene skal ta utgangspunkt i fylkeskommunenes behov og hensynet til de ansatte det gjelder. Det legges til grunn at der hvor det inngås slik avtale, skal de ansatte ha samme rettigheter og plikter som ved direkte anvendelse av reglene om virksomhetsoverdragelse etter arbeidsmiljøloven kap. 16. Det vil ved offentlig høring av lovforslag bli foreslått at dette blir lovregulert. Departementet vil ta endelig stilling til behovet

for lovregulering etter høringen. Det vil i lovforslaget bli foreslått en hjemmel til å forskriftsregulere hvordan overføringen skal skje dersom overføringen av ansatte ikke kan løses gjennom avtaler med fylkeskommunene. Fylkeskommunene vil få overført budsjettmidler for ansatte som blir overført, og der staten dekker kostnadene i dag.

Regjeringen tar sikte på at overføring av sams veiadministrasjon skjer 1. januar 2020 eller senest 1. januar 2021, men tidspunktet må fastsettes endelig når opplegg og tidsplan for arbeidet med avtale om overføring av ansatte er klarlagt. Det er en forutsetning for overføringen at det blir 11 fylker.

Organisering av Statens vegvesen

De store omleggingene som er gjennomført og som vi står overfor, jf. omtale under Bakgrunn, endrer Statens vegvesens virkeområde og produksjonsprosesser. Endringene gir både utfordringer og skaper muligheter. Det er videre gjennomført endringer i statens prosjektmodell med etablering av styringsmål/endringslogg og tydeliggjøring av styringsramme. Arbeidet med neste NTP er også sentralt, knyttet bl.a. til sterkere koordinering på tvers av transportformene og utvikling av mer strekningsvis helhetstenkning både i planlegging og gjennomføring av tiltak. Mer krevende økonomiske rammer og et langt sterkere fokus på lønnsomhet, kostnadsstyring og kostnadskontroll er sentralt. Regionreformen innebærer også at Statens vegvesen må forholde seg til en ny fylkesstruktur, med en ny oppgavefordeling, fra 1. januar 2020. Den teknologiske utviklingen, særlig innen transportområdet, er en annen viktig faktor som medfører behov for endringer i organisering og oppgaver.

Departementet mener på bakgrunn av ovenstående at det nå er nødvendig å foreta en gjennomgang av hele organiseringen av Statens vegvesen. Overføring av sams veiadministrasjon innebærer en betydelig reduksjon av antall ansatte i Statens vegvesen. En ev. divisjonalisering av trafikant- og kjøretøyområdet, jf. vurderinger fra konsulenten i områdegjennomgangen, gjør at en enda mindre del av Statens vegvesen faller inn under dagens regionstruktur.

Departementet ber med dette Statens vegvesen foreta en slik gjennomgang av organiseringen. Departementet er kjent med det pågående prosjektet "Framtidas Statens vegvesen", og antar at dette kan bidra til faglig grunnlag i arbeidet. Det må i lys av overflyttingen av sams veiadministrasjon vurderes om det fremover er det samme behovet for en gjennomgående regionalisering, eller om hele organisasjonen bør gjøres mer funksjonsorientert (divisjonalisering). En mer funksjonsbasert organisering vil ikke være til hinder for at det på områder fortsatt kan være en regional struktur, der lokal nærhet er viktig. Styrings- og rapporteringslinjene vil imidlertid være annerledes enn i dag.

I utredningen skal ulike modeller vurderes. Det legges til grunn at en fullt ut funksjons-/proessorientert organisering inngår i vurderingene. Et alternativ som skal utredes, vil dermed være en divisjonalisering. I tillegg kan andre modeller vurderes, herunder en modell med regioner.

Utredningen må inneholde en beskrivelse av konsekvenser av de ulike modellene. Det må bl.a. beskrives hvordan Statens vegvesen/veidirektøren vil utvikle etaten basert på endringer i oppgaveomfang, rammevilkår, markedsforhold og ny teknologi. Det bes særlig om en vurdering av kjerneområdene vei, transport og trafikant og kjøretøy. Disse endringene vil i sin tur utløse endringer i styrings- og støttefunksjoner. Det er ønskelig at utredningen tydeliggjør og konkretiserer Statens vegvesens sektoransvar.

Det er tidligere i brevet vist til det fastsatte kravet til reduksjon i interne kostnader fra 11 700 mill. 2017-kr i 2017 til 10 000 mill. 2017-kr i 2023. Departementet vil som påpekt komme tilbake til konsekvenser som overføringen av sams veiadministrasjon har for krav og ev. konsekvenser for gjennomføringstempo når det foreligger nærmere avklaringer. Departementet understreker at ny organisering må bygge opp under de effektiviseringskrav som Statens vegvesen stilles over for.

Det er en forutsetning for alle modellene at en i saker som gjelder enkeltvedtak etter forvaltningsloven, ivaretar inndelingen i to forvaltningsnivåer i Statens vegvesen. Oppgavedelingen mellom direktorat og region slik denne i dag framgår av lover, forskrifter og instruks, begrenser ikke rammene for utredningen.

Utredningen må drøfte direktoratets oppgaver og funksjoner innenfor alle tre virksomhetsområdene; vei, transport og trafikant og kjøretøy. Innen veiområdet skal det konkretiseres tiltak for å effektivisere byggherreorganisasjonen og legge grunnlaget for målet om effektivisering også knyttet til byggekostnader. Innen transportområdet er det viktig å vise hvordan Statens vegvesen kan ivareta et økende koordineringsbehov både knyttet til overordnet transportplanlegging, men også til trafikkstyring og trafikksikkerhet regionalt og lokalt i en situasjon med flere veiforvaltere. Effektivisering av byggherreområdet, herunder ledelse, støtte og stabsfunksjoner, må ses i sammenheng med overføring av sams veiadministrasjon og fremtidig organisasjonsmodell for Statens vegvesen. For trafikant- og kjøretøyområdet viser vi til omtale nedenfor.

Proessen knyttet til utredningen i Statens vegvesen må ivareta ansattes og deres tillitsvalgte rett til informasjon og involvering. I arbeidet med kartlegging av personalmessige konsekvenser skal det tas utgangspunkt i Kommunal- og moderniseringsdepartementets veiledning og retningslinjer for personalpolitikk ved omstillingsprosesser.

Trafikant- og kjøretøyområdet

Samferdselsdepartementet viser til Prop. 1 S (2018-2019) hvor det fremkommer at regjeringen vil gjennomføre en reform av trafikant- og kjøretøyområdet (TK-området). Reformen skal legge til rette for fremtidsrettede, brukerorienterte og effektive tjenester gjennom en ny tjenesteleveransemodell og -struktur.

Både områdegjennomgangen og tidligere vurderinger gjort av Statens vegvesen viser at det er behov for modernisering av TK-området. Statens vegvesen har de senere årene hatt

fokus på digitalisering og utvikling av selvbetjeningsløsninger, for å oppnå bedre, enklere og mer tilgjengelige tjenester for brukerne. Når stadig flere tjenester tilbys via selvbetjeningsløsninger, uten krav til fysisk oppmøte på et tjenestested, må dagens tjenestemodell og -struktur vurderes for å sikre mest mulig rasjonell og effektiv drift.

Samferdselsdepartementet ber Statens vegvesen videreføre arbeidet med modernisering av TK-området ved å utforme forslag til ny tjenesteleveransemodell og -struktur.

Forslaget skal ta utgangspunkt i tilrådingene til ekstern rådgiver fra områdegjennomgangen og Statens vegvesens faglige vurderinger. Det skal legges til grunn at ny tjenesteleveransemodell og -struktur skal være implementert innen utgangen av 2024.

Som en del av arbeidet med områdegjennomgangen har Statens vegvesen utarbeidet en overordnet plan for utvikling og innføring av digitalt førstevalg og selvbetjeningsløsninger på TK-området. Planen legger opp til intensivert digitalisering de første årene, med fokus på tjenestene som gir størst effektiviseringsgevinst og muliggjør endringer i tjenestestruktur. Planen omhandler også hindringer for digitalisering på kort og lengre sikt, samt behovet for samhandling med andre aktører/myndigheter. Departementet legger til grunn at arbeidet med digitalisering som minimum videreføres i tråd med det som fremkommer i planen og at arbeidet støtter opp om reformen av trafikant- og kjøretøyområdet.

Ny tjenesteleveransemodell og -struktur innebærer en reduksjon i antall tjenestesteder, personell og omlokalisering av tilbud. Digitaliseringen reduserer brukernes behov for å oppsøke et fysisk tjenestested. Likevel vil det også fremover være tjenester som krever slikt oppmøte. For å opprettholde et godt tjenestetilbud i hele landet for slike tjenester skal det derfor foreslås kompensierende tiltak, som for eksempel ambulerende tjenester, dersom ny tjenestestruktur innebærer vesentlige endringer i reisevei for publikum. Videre skal tjenestetilbud så langt mulig opprettholdes lokalt inntil avløsende tilbud, enten i form av selvbetjeningsløsninger eller nye tjenestesteder, er etablert.

Departementet viser til at det pågår ulike omstillinger i flere sektorer. Lokalisering av statlige arbeidsplasser må sees på tvers av sektorer når endelig beslutning tas. På den bakgrunn viser departementet til at lokaliseringsspørsmål må utredes og vurderes i tråd med retningslinjer for lokalisering av statlige arbeidsplasser og tjenesteproduksjon.

Økonomiske konsekvenser skal inngå i vurderingen. Det tas sikte på at omstillingsplan skal være besluttet og nødvendige omstillingstiltak påbegynt senest innen 1. juni 2020.

Statens vegvesen tilbyr/utfører i dag et mangfold av tjenester/myndighetshandlinger på TK-området. Som ledd i effektiviseringsarbeidet bes det om en særlig vurdering av hvilke oppgaver som helt eller delvis kan utføres av private aktører, eksempelvis oppgaver knyttet til avvikling av førerprøver og kurs knyttet til utvikling av førerkompetanse e.l. Vi ber Statens vegvesen gjennomføre en slik vurdering, og herunder også vurdere hvordan en slik oppgaveoverføring eventuelt kan gjennomføres. Det må parallelt utredes hvordan en slik

overføring til private aktører vil påvirke den konkrete utformingen av ny tjenesteleveransemodell og -struktur.

Endringer på TK-området kan ha betydning for både næringsaktører, og private brukere, lokale myndigheter m.fl. For å sikre god utforming av reformen er det derfor viktig at berørte aktører får bidra inn i de utredninger og vurderinger som skal gjøres. Departementet forutsetter at Statens vegvesen involverer aktuelle interessenter underveis i det videre arbeidet, for eksempel ved at det etableres en referansegruppe. I forslaget Statens vegvesen oversender departementet, må interessentenes synspunkter fremkomme. Dersom disse aktørene skulle foreslå modeller eller oppgavedeling som Statens vegvesen ikke går videre med, må disse forslagene gjøres rede for. Departementet understreker at ny tjenestemodell og -struktur må bygge opp under de effektiviseringskrav som Statens vegvesen stilles overfor, og at forslaget skal være Statens vegvesens faglige vurdering.

Med hilsen

Hans Einar Nerhus (e.f.)
avdelingsdirektør

Ola Brattegard
spesialrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer